

Laudacja

**z okazji nadania przez
Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej**

**godności doktora *honoris causa*
Siostrze Małgorzacie Chmielewskiej**

Magnificencjo,
Wysoki Senacie,
Czcigodny Doktorze,
Dostojni Goście,
Szanowni Zebrani,

Dostałam wyjątkowego zaszczytu wygłoszenia laudacji dla znakomitego Gościa naszej uczelni w związku z nadaniem przez Senat Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej najwyższej godności – tytułu doktora honorowego. Być promotorem w tym przewodzie to szczególne wyróżnienie, któremu towarzyszy uczucie wielkiej dumy, bo dzisiejsza uroczystość nabiera wyjątkowej rangi. Świątujemy 100-lecie naszej Akademii, w Roku Marii Grzegorzewskiej ustanowionym przez Sejm RP i dziś nadajemy tytuł doktora honoris causa, Siostrze Małgorzacie Chmielewskiej, zapraszając z radością do naszej społeczności akademickiej.

W ten niezwykle dla naszej Uczelni czas przypomnienie na wstępie słów Patronki Profesor Marii Grzegorzewskiej ma wyjątkowo doniosłe znaczenie:

Wartość człowieka jest najcenniejszą wartością świata, jej ciężar gatunkowy przeważa wszystko w życiu jednostki i społeczeństw (Grzegorzewska, 2002, s. 20).

Doktorat honoris causa to największa godność, wyraz najwyższego uznania, jakim może obdarować społeczność akademicka osobę wybitną. Nadając tę godność, Akademia składa raz jeszcze w osobie nowego doktora honorowego hołd najwyższym wartościom, które są zapisane w misji naszej uczelni i jej wizji na następne 100 lat – akceptacja, partycypacja, solidarność społeczna.

Siostra Małgorzata Chmielewska jest Osobą wybitną, Osobą z charyzmą, wspaniałym Człowiekiem, który ideały te uosabia w swoich poglądach i bezsprzecznie w konsekwentnych i niezłomnych działaniach społecznikowskich czynienia dobra. Obecność Siostry Małgorzaty Chmielewskiej w gronie doktorów honoris causa naszej uczelni jest dla społeczności APS wyróżnieniem i zaszczytem.

Stwierdzam więc uroczyście, że Siostra Małgorzata Chmielewska spełnia wszystkie warunki, sformułowane w Statucie APS, wynikające z procedury przyznania tytułu doktora honoris causa Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, wymagane do nadania Jej honorowego doktoratu naszej uczelni oraz dokumentujące zasługi w Jej działalności na rzecz ludzi

społecznie wykluczanych – bezdomnych, chorych, niepełnosprawnych, ubogich, pokrzywdzonych.

Małgorzata Chmielewska jest katolicką siostrą zakonną i jak sama mówi „czuje się osobą świecką, która w sposób szczególny poświęciła się Panu Bogu poprzez śluby: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa”. Inni, którzy znają Siostrę Małgorzatę, stwierdzają, że Jej religijność wywodzi się nie z obrzędowości, lecz z duchowości.

Jest absolwentką biologii Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas studiów była związana z Klubem Inteligencji Katolickiej. Po studiach prowadziła katechezę w szkole dla niewidomych dzieci w Laskach oraz w duszpasterstwie niewidomych w Warszawie. Organizowała także pomoc dla kobiet odbywających kary więzienia przy ulicy Rakowieckiej w Warszawie. Siostra Małgorzata jest formalnie matką pięciorga dzieci, które adoptowała.

W 1989 r. na Dworcu Centralnym w Warszawie współorganizowała pierwszą w Polsce Wigilię dla bezdomnych. W roku 1990 w Bulowicach koło Kęt (województwo małopolskie) Siostra Małgorzata Chmielewska wstąpiła do Wspólnoty Chleb Życia i założyła jej polski oddział. W roku 1998 złożyła śluby wieczyste. Z pasją niesienia pomocy najuboższym i potrzebą naprawiania świata rozpoczęła swoją działalność, prowadząc domy dla bezdomnych, chorych, samotnych matek oraz noclegownie. Przez wiele lat Siostra Małgorzata Chmielewska sprawowała funkcję przełożonej polskiej Wspólnoty Chleb Życia.

W roku 2015 została prezesem Fundacji „Domy Wspólnoty Chleb Życia”, kontynuując swoją działalność społecznikowską, organizacyjnie podporządkowaną Kościołowi katolickiemu. Głównym celem działalności Fundacji jest zapobieganie bezrobociu i skrajnej nędzy oraz poprawa sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wspieranie najuboższych, pokrzywdzonych, niepełnosprawnych, a także pokonywanie barier edukacyjnych dzieci i młodzieży z ubogich rodzin. Profesor Jan Czesław Czabała w swojej recenzji zamieścił istotną refleksję:

Bo trud wychodzenia z bezdomności, biedy, niepełnosprawności nie zawsze kończy się happy endem, wielu niepełnosprawnych będzie dalej borykało się z trudnościami na ścieżkach własnego życia. Doświadczenie dobrych chwil dodaje jednak sił do poszukiwania ich intensywniej, a może nawet odmienia życie.

Siostra Małgorzata na różne sposoby pomaga potrzebującym, aby doświadczenie dobrych chwil dodawało im sił, a może nawet odmieniało życie. Co godne podkreślenia, jest z nimi, bo bycie z człowiekiem, który potrzebuje pomocy, dobrego słowa, poszanowania jest wartością bezcenną. Jak sama mówi „droga, którą idzie, to jest droga zadania w spełnianiu posługi jednania”. Dalej uzasadnia, wszyscy jesteśmy powołani do tego „cerowania świata” (tytuł jednej z książek), przywracania harmonii, którą Bóg w miłości swojej zaplanował”. W tym łataniu świata najważniejszy jest człowiek – podeptany, odrzucony, na marginesie, o którym mamy niechlubną skłonność myśleć, że jest gorszy. A są wśród nich także ludzie, którzy swoje cierpienie znoszą w sposób heroiczny. Jak mówi Siostra Małgorzata, słowo „patologia” nie powinno istnieć, to nie jest patologia, ale cierpienie człowieka. Misją Siostry Chmielewskiej, jak stwierdziła w swojej recenzji Profesor Danuta Duch-Krzysztosek,

jest, aby ludzie zepchnięci na margines życia społecznego odzyskali godność i należyte im miejsca w społeczeństwie i misję tę realizuje wzorowo. Łączy nas dzielenie uniwersalnych wartości jakimi są akceptacja drugiego człowieka takim jakim jest, partycypacja społeczna każdego na równych zasadach i solidarność społeczna z potrzebującymi.

Dla swoich „niepełno-sprawnych, ale pełno-ludzkich” Siostra Małgorzata Chmielewska, od początku istnienia Wspólnoty w Polsce, tworzy dom, często pierwszy, prawdziwy w ich życiu. Dzisiaj Fundacja „Domy Wspólnoty Chleb Życia” prowadzi jedenaście placówek na terenach Archidiecezji Warszawskiej i Krakowskiej oraz Diecezji Włocławskiej, Rzeszowskiej i Sandomierskiej. Ich działalnością kieruje Siostra Małgorzata Chmielewska, dzieląc się miłością i nadzieją. Wspólnota daje wsparcie każdemu, kto potrzebuje pomocy. Zgłaszają się ludzie ubodzy, bezdomni, niepełnosprawni, chorzy, samotne matki bez środków do życia, ofiary przemocy domowej, a także ci, którym potrzebne jest wsparcie w zdobyciu wykształcenia, czy też znalezieniu pracy.

Siostra Małgorzata Chmielewska jest z najuboższymi i wśród najuboższych, stwarzając im miejsce godnego życia i umożliwiając powrót do społeczeństwa. Jak rozważa w swojej książce „Cerowanie świata”, „świat jest rozdarty, podzielony, a najsłabsi spychani są na margines lub po prostu niszczeni, jeśli stają na drodze do panowania silniejszych”. Tak od lat Siostra Małgorzata „ceruje ten świat”, ofiarowując dobro, ozdabiając szare życie miłością, humorem i radością, widząc człowieka i słuchając go, także z determinacją walcząc w słusznej sprawie. Tu przywołam fragment recenzji Profesor Danuty Duch-Krzysztozek:

Chmielewska, uznany głos sumienia Polaków, często proszona jest też przez media o wyrażanie opinii w sprawach kontrowersyjnych czy trudnych. W komentarzach do bieżących wydarzeń czy to na swoim blogu, czy w studiu zawsze staje po stronie człowieka i jego praw, biednych, pokrzywdzonych, osób w potrzebie. Przykładów tego jest wiele.

Ludzie, którzy do Fundacji przychodzą, to alkoholicy, prostytutki, narkomani, niepełnosprawni, bezdomni, dzieci ulicy, ludzie chorzy, nosiciele wirusa HIV. Jest miejsce dla rodzin, ludzi wybierających celibat, kapłanów, ubogich, dzieci, dla wszystkich, którzy potrzebują pomocy i tę pomoc otrzymują. Otrzymują pomoc socjalną, medyczną i materialną, a w warsztatach młodzież uczy się pracy i zawodu. Wspólnota prowadzi także Centrum Edukacji i Kultury na wsi, ognisko przedszkolne, świetlicę dla młodzieży oraz wiele kursów dla dorosłych. Dzięki uzyskanym stypendiom setki młodych ludzi z najuboższych rodzin zdobywa wykształcenie i zyskuje szansę na bardziej godne życia.

Ważnym obszarem działalności Fundacji jest tworzenie miejsc pracy, promowanie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej jako form przeciwdziałania bierności i bezradności Siostra Małgorzata Chmielewska idzie z duchem czasu. Skutecznie walczy z bezrobociem. Jest przedsiębiorcza. Założyła zakłady pracy: stolarnię, szwalnię oraz przetwórnę warzyw i owoców, powołała specjalne manufaktury i sklep internetowy. Mieszkańcy Domów Wspólnoty Chleb Życia uczą się tu zawodów. Siostra uważa, że praca jest lepsza niż dawanie zasiłków. W ten sposób zmieniła życie wielu kobiet, które straciły nadzieję na lepszą przyszłość. Wspólnota uświadamia im, że aby tę nadzieję odzyskać, trzeba wykonać wielką pracę, a jednocześnie życie nadzieją to też

niezwykle ciężka praca. Siostra Małgorzata twardo stąpa po ziemi i doskonale zdaje sobie sprawę, że na wszystko potrzebne są pieniądze. Jej podopieczni muszą zarabiać, dlatego oprócz dachu nad głową i ciepłego posiłku daje im pracę. Wierzy, że uczciwa praca nadaje życiu rytm i pozbawia poczucia bezużyteczności.

W taki też sposób, codziennie, Siostra Małgorzata „łata dziury” i jednoczy ten świat. Nie na siłę, tylko czyniąc dobro, stwarzając przestrzeń spotkania, bycia razem, niezależnie od wykształcenia, zamożności, światopoglądu. Wszak dobro to miłość, prawda, pokój i harmonia. Jak mówi Siostra Małgorzata, „Czynienie dobra to sprawianie, by drugi człowiek mógł żyć, miał dach nad głową, miał co jeść, mógł się rozwijać, czuł się potrzebny, nawet wtedy, gdy leży w łóżku i nie może z niego wstać”. I dalej „Czynić dobro to chcieć, by drugi człowiek żył w pełni swego człowieczeństwa, by nie cierpiał, czuł się bezpiecznie i chciał kochać. A gdy cierpi, dobro będzie oznaczało staranie się, aby w tym cierpieniu mu ulżyć”.

Siostra Małgorzata Chmielewska to niezłomna społeczniczka, uczulona na krzywdę, która wbrew wszelkim przeciwnościom, poprzez konsekwentną działalność zaświadcza o bezinteresownej miłości do drugiego człowieka. Jest to osoba, która daje świadectwo, że żadne życie nie jest ani ważniejsze, ani mniej ważne niż inne i nikt nie ponosi ani mniejszej ani większej odpowiedzialności, ponieważ w każdym z nas tkwi niezbędna część całości, jaką jest człowieczeństwo. W swoich nieustrudzonych działaniach Siostra wyraża niezłomną wiarę w człowieka i przeświadczenie, że to człowiek, każdy człowiek, jest najważniejszy. Ksiądz Profesor Bogdan Stańkowski nakreśla charakterystykę Siostry Małgorzaty, stwierdzając, że

Siostra M. Chmielewska jawi się jako osoba radykalna (pracująca z najuboższymi, założycielka Wspólnoty Chleb Życia), operatywna (rodzaj bizneswoman, która angażuje się w tworzenie miejsc pracy dla ubogich). Kandydatka jest osobą nietuzinkową, odważną, czasem kontrowersyjną, burzącą stereotypy.

Dobro i czynienie dobra wymaga wielkiej mądrości i wymaga heroizmu, bo czasem trzeba iść pod prąd. Dobro to czynnie wszystkiego, aby drugi człowiek był szczęśliwy, a drugi człowiek będzie szczęśliwy, jeśli będzie wolny, dojrzały, mądry. To głosi Siostra Małgorzata i dodaje: „Sukces biznesu oznacza mniej biedy, bo chociażby więcej miejsc pracy. Są dwa światy, oby tego biednego było mniej. Zasypywać przepaści między nimi, to zadanie i wyzwanie. Sukces będzie smakował lepiej, jeśli się nim podzielimy z innymi. I wielu się dzieli”.

Po tych słowach w pełni znaczenia wybrzmiewa dziennikarskie określenie – Siostra Małgorzata to Generał w habitcie. Tak, potrzeba siły, determinacji, zmysłu organizacyjnego i wielu jeszcze innych cech, aby tak właśnie pomagać potrzebującym, bo „pomaganie to coś więcej niż dawanie przysłowiowej kromki chleba”. Według Siostry Małgorzaty, prawdziwe miłosierdzie to pomoc w powrocie do samodzielności. Prawdziwe miłosierdzie to ciężka praca i twardy charakter.

W książce „Cerowanie świata” znamienne są słowa: „Mądre oczy serca, w znaczeniu biblijnym, patrzą spokojnie i widzą dobro, ale także zło. Mądrość nie panikuje wobec zła, nie przeraża się złem. Mądrość odczuwa ból na widok zła i robi wszystko, aby zło dobrem zwyciężyć”. Siostra Małgorzata Chmielewska patrzy na świat mądrymi oczami serca, w działaniu swoim jest niezwykła i charyzmatyczna, zaangażowana i odważna, widzi szerzej życie i człowieka, czyni dobro i jest oddana człowiekowi potrzebującemu pomocy, jest odważna, zdeterminowana i wytrwała, bezkompromisowa i szczerza w głoszeniu swoich poglądów. Osoba podejmująca tak

szczytne zadania „cerowania świata” jest osobą niezwykle, obdarzoną zdolnościami empatycznymi, szczególnym darem zrozumienia i odczuwania, wyobraźnią cierpienia, bezradności i bezsily drugiego człowieka.

Oto doktor honoris causa jubileuszowego roku naszej Uczelni, znamienity doktor honorowy na otwarcie nowego wieku, aby APS było faktycznie, zgodnie z hasłem Jubileuszu, Akademią Przyszłego Stulecia, w którym Człowiek, Osoba jest najważniejszą wartością, co swoim życiem i działalnością zaświadczała nasza Patronka i co wieździe Siostrę Małgorzatę Chmielewską w Jej czynieniu dobra. Jak zawsze, tak i dziś istnieje potrzeba wzorów osobowych, bo dzięki nim i prezentowanym przez nich wartościom, tworzony jest świat bliski człowiekowi i jego życiu. O takim świecie, mówi i taki świat tworzy Siostra Małgorzata.

Małgorzata Chmielewska jest autorką kilku książek, w których przekazuje najważniejsze prawdy, jakimi kieruje się w swoim życiu i pracy. Wydała między innymi notatki ze swojego internetowego dziennika – „Cerowanie świata” (2015), „Dobro jako choroba zakaźna” (2016) oraz książki „Sposób na cholernie szczęśliwe życie” (2016) i „Wszystko, co uczyniliście...” (1999). Z wrażliwością odkrywa w nich niezwykle bogactwo ubożego świata, opowiada o cierpieniu, nadziei i zbawieniu. Kieruje do czytelnika słowa mądre, pełne światła i wrażliwości na drugiego człowieka, ale i humorystycznie opowiada o codziennym życiu wśród ubogich i potrzebujących pomocy. Siostra Chmielewska jest bardzo aktywna w Internecie. Prowadzi blog, na którym relacjonuje najnowsze wydarzenia z życia Wspólnoty i apeluje o pomoc dla potrzebujących. Książd Profesor Stańkowski w swojej recenzji stwierdza:

Z zamieszczanych w Internecie materiałów, działań ukierunkowanych na najuboższych, przebija niezwykle troska Kandydatki o przywrócenie do społeczności tych najbardziej ubogich, zmarginalizowanych, troska o stworzenie dla tych osób miejsc pracy i godnego życia. Jej stopień zaangażowania, poświęcone energie wykraczają poza przyjęte schematy działania zwykłych społeczników.

Siostra Małgorzata Chmielewska bizneswoman, zakonnica, a także matka pięciorga dzieci – nigdy się nie żali, bo zawsze wierzy w sens i powodzenie tego co robi. Jej Działalność została doceniona i uhonorowana licznymi nagrodami i wyróżnieniami, m.in. Medalem św. Jerzego (1996), Nagrodą Ministra Pracy i Polityki Społecznej (1996), Medalem „Zasłużonych dla Warszawy” (2002), Nagrodą „TOTUS” (2003), Orderem Ecce Homo (2006), honorową odznaką Rzecznika Praw Obywatelskich „Za Zasługi dla Ochrony Praw Człowieka” (2010), Nagrodą im. księdza Józefa Tischnera (2012) oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2014). Jest także laureatką Nagrody Rzecznika Praw Obywatelskich im. Pawła Włodkowica (2018), otrzymała także tytuł „Kobiety Roku” (1996). W roku 1995 została członkinią Międzynarodowego Stowarzyszenia Innowatorów Społecznych Ashoka, wyróżniona za szczególną przedsiębiorczość, bycie „innowatorem dla dobra ogółu”.

Maria Grzegorzewska uczyła, że czynna dobroć człowieka jest skarbem bezcennym, o który mamy zabiegać i który mamy w sobie pielęgnować, a miłość jest dźwignią w życiu. Współczesna misja Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej i wizja jej rozwoju na następne 100 lat akcentuje wartości zawarte w akronimie APS, który dziś odczytujemy:

A – Akceptacja
P – Partycypacja
S – Solidarność społeczna.

Uczelnia od wieku przygotowuje kadry dla różnych sektorów życia publicznego i służby społecznej. W swojej recenzji Profesor Jan Czesław Czabała akcentuje wartość dzieła Siostry Chmielewskiej dla kształcenia profesjonalistów, działających na rzecz drugiego człowieka:

Praca Siostry Małgorzaty Chmielewskiej, Jej zawsze aktualna reakcja na ludzkie cierpienie to przykład dla naszych studentów i nauczycieli. To potwierdzenie, że odmienność i niepełnosprawność to część ludzkich doświadczeń życiowych, wpisana w naturę istnienia człowieka. Szacunek dla każdego człowieka to sposób na szacunek wobec samego siebie.

Akceptacja, partycypacja i solidarność społeczna stały się inspiracją dokumentowania owego przenikania z przeszłości w przyszłość świata wartości Profesor Marii Grzegorzewskiej. Łącząc wartości, jakie przyświecały życiu naszej Patronki, aktualną misję APS z pełnym przekonaniem odczytuję także w takim duchu dzieło naszego doktora honoris causa w roku 2022, jubileuszowym Roku Marii Grzegorzewskiej.

W tym ważnym dla naszej Uczelni dniu nadania godności doktora honoris causa Siostrze Małgorzacie Chmielewskiej ważne jest, aby wybrzmiały jeszcze raz słowa naszej Patronki, Marii Grzegorzewskiej. Słowa te najpełniej odnoszą się do Siostry Małgorzaty, Jej ofiarnego życia, Jej posługi drugiemu człowiekowi potrzebującemu pomocy. W *Listach do Młodego Nauczyciela* Maria Grzegorzewska przekonywała:

(...) dobrze wiedzieć, że są tacy mocarze ducha, że są tacy tytani pracy, którzy wszystko potrafią podporządkować sprawie, której służą. – Oni są jak gdyby busolą naszą, naszym drogowskazem. Zupełnie nie dlatego, żeby się starać im dorównać, ... ale żeby stanąć na tej właśnie płaszczyźnie działania co oni, to znaczy na płaszczyźnie pracy rzetelnej i dobrego rozumienia na czym jej istotna wartość polega (Grzegorzewska, 2002, s. 40).

Tak, są tacy mocarze ducha. Uchwała Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej nadaje godność naszą najwyższą – tytuł doktora honoris causa i zaprasza do naszej społeczności, wypowiadam to bez wahania, „mocarza ducha”, Siostrę Małgorzatę Chmielewską.

Prof. dr hab. Joanna Głodkowska